

કોય જનતા પાર્ટી'નું આંદોલન આખરે સફળ થયું અને તેની સફળતા પાછળનું એક મહત્વનું કારણ ડિજિટલ મીડિયા પણ છે. છેલ્લા ઘણા સમયથી મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયા એટલે કે અખબારો અને ન્યૂઝ ટીવી ચેનલો સામે ડિજિટલ મીડિયાનું પ્રભુત્વ વધ્યું છે અને તે વધુ પ્રચલિત પણ બન્યું છે. મીડિયાની ભૂમિકા તથ્યો સાથે વાસ્તવિક ચિત્ર રજૂ કરવાની હોય છે, પરંતુ દિલ્હીની ટેલિવિઝન ન્યૂઝ ચેનલોના મોટા ભાગે ધીમે ધીમે સરકારનો અવાજ બનવાનું પસંદ કર્યું. એટલે કે પ્રજાના પ્રશ્નો અને લોકોના અવાજને પ્રાધાન્ય આપવાને બદલે આ મીડિયાએ સરકારને પ્રાથમિકતા આપી અને તેના બચાવનું વલણ અપનાવ્યું. આ ચેનલોનું વલણ છેલ્લા દસ વર્ષમાં સરકારની જીહજૂરી કરવામાં એટલું રૂઢ થઈ ગયું કે દેશની વાસ્તવિકતાનું ચિત્ર ધૂંધળું પડતું ગયું. આ મીડિયાની ઓળખ અંગે જાણીતા પત્રકાર રવીશ કુમારે 'ગોદી મીડિયા' શબ્દપ્રયોગ કર્યો હતો. ત્યારથી આ પ્રકારના મીડિયાને એ જ નામે ઓળખવામાં આવે છે. હાલની કેન્દ્ર સરકારે મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયાનો ખૂબ ઉપયોગ કર્યો અને સરકારના એજન્ડા જ મુખ્ય સમાચાર બનવા લાગ્યા. કેટલાક એન્કરો તો સરકાર અને શાસકોની આરતી ઉતારવા સુધી પહોંચી ગયા. સરકારની ચળકતી છબી ઊભી કરવામાં આ મીડિયાએ ખૂબ મોટો ભાગ ભજવ્યો.

પરંતુ છેલ્લા પાંચેક વર્ષથી ડિજિટલ મીડિયા એટલે કે યૂટ્યુબ અને અન્ય સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ પર ન્યૂઝ ચેનલોની એન્ટ્રી થઈ. તેમાં એવા ઘણા પત્રકારો હતા જેમનો અવાજ મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયામાં રૂંધાઈ રહ્યો હતો. શરૂઆતમાં આ ડિજિટલ મીડિયાનું કદ મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયા સામે સાવ નગણ્ય હતું. પરંતુ દેશમાં સ્માર્ટફોનના વધતા ઉપયોગ અને સસ્તા ડેટાને કારણે આ માધ્યમ ઝડપથી લોકપ્રિય બન્યું. અનેક પત્રકારોએ વ્યક્તિગત રીતે આ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કર્યો. તેનું એક ઉદાહરણ રવીશ કુમાર છે. તેમની સાથે અન્ય ઘણા પત્રકારોએ પણ પોતાની યૂટ્યુબ ચેનલો શરૂ કરી. મર્યાદિત સ્ટાફ, ઓછો ખર્ચ અને ન્યૂનતમ જગ્યા સાથે પણ આ મીડિયા સફળતાપૂર્વક ચલાવી શકાય છે. તેથી તે પત્રકારો માટે વધુ અનુકૂળ બનતું ગયું અને દર્શકોમાં પણ તેની મજબૂત જગ્યા બનતી ગઈ. 'કોકોય જનતા પાર્ટી'ના આંદોલનમાં ડિજિટલ મીડિયાએ પોતાની એવી ઊંચાઈ દર્શાવી કે સમગ્ર આંદોલનમાં મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયાની અસર જાણે નાબૂદ થઈ ગઈ હોય તેવું ચિત્ર ઊભું થયું.

'કોકોય જનતા પાર્ટી'ના આંદોલનમાં ભાગ લેનારાઓમાં મોટાભાગે યુવાનો હતા અને તેમાં પણ ખાસ કરીને 'જનરેશન ઝેડ' (Gen Z), જેને ટૂંકમાં 'ઝેન-ઝી' કહેવામાં આવે છે. સ્વાભાવિક છે કે આશરે ૩૮ કરોડની વસ્તી ધરાવતા આ વર્ગના મોટા ભાગના લોકો સ્માર્ટફોન અને ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરે છે. તેમાં ચાળીસ વર્ષ સુધીના અન્ય લોકોનો સમાવેશ કરીએ તો આ સંખ્યા દેશની લગભગ અડધી વસ્તી સુધી પહોંચી જાય છે. આંકડાઓ પર નજર કરીએ તો દેશમાં ૨૦૧૬માં યૂટ્યુબ

પર હાજર રહી હતી. દિલ્હી પોલીસ અને રેપિડ એક્શન ફોર્સ દ્વારા થયેલી કડક કાર્યવાહી પણ તેમણે દર્શાવી. ઉપરાંત વિદ્યાર્થીઓ કેવી રીતે વિરોધ પ્રદર્શન કરી રહ્યા હતા તે પણ દર્શકો સુધી અસરકારક રીતે પહોંચાડ્યું. 'ન્યૂઝ પિંચ'ના યૂટ્યુબ સબસ્ક્રાઈબરોની સંખ્યા ૨૦ લાખને આંબી ગઈ છે, જ્યારે ઇન્સ્ટાગ્રામ પર તેમના ૧૫ લાખથી વધુ અનુયાયીઓ છે. માત્ર એક વર્ષમાં જ આ ચેનલે દર્શકોમાં મજબૂત અસર ઊભી કરી છે.

મેનેજિંગ એડિટર રહી ચૂક્યા છે. ૨૦૧૦માં તેમને પત્રકારત્વનો પ્રતિષ્ઠિત ગોએન્કા એવોર્ડ પણ મળ્યો હતો. ત્યારબાદ તેમણે પોતાની યૂટ્યુબ ચેનલ શરૂ કરી. ૨૦૨૦થી શરૂ થયેલી આ ચેનલ દ્વારા તેઓ સતત તથ્યપૂર્ણ વિડિયો રજૂ કરતા રહ્યા છે અને આજે તેમના સબસ્ક્રાઈબરોની સંખ્યા ૮૭ લાખ સુધી પહોંચી ગઈ છે. ૫૭ વર્ષની ઉંમરે પણ તેઓ સ્ટુડિયોમાં બેસવાને બદલે સતત મેદાનમાં રહીને આંદોલનનું રિપોર્ટિંગ કરતા રહ્યા.

સ્ટુડિયોમાંથી આ આંદોલન અંગે તથ્યાધારિત વિશ્લેષણ રજૂ કરનારાઓમાં રવીશ કુમાર, આકાશ બેનર્જી અને ધ્રુવ રાહીનો સમાવેશ થાય છે. 'ધ લલ્લનટોપ'ના ચહેરા તરીકે જાણીતા સૌરભ દ્વિવેદી હવે 'ઇન્ડિયન એક્સપ્રેસ હિન્દી' સાથે જોડાયેલા છે. તેઓ પણ આંદોલન દરમિયાન સોનમ વાંગચુક અને 'સીજેપી'ના પ્રવક્તા સૌરભ દાસના ઇન્ટરવ્યૂ લેતા જોવા મળ્યા હતા. 'ઇન્ડિયન એક્સપ્રેસ'ના અખબારી રિપોર્ટિંગની ઘણી ટીકા થઈ હતી, પરંતુ સૌરભ દ્વિવેદીના નેતૃત્વમાં શરૂ થયેલી 'ઇન્ડિયન એક્સપ્રેસ

રિપોર્ટિંગ અત્યંત નોંધપાત્ર રહ્યું. તેમના વિડિયોમાં પોલીસની કાર્યવાહીના જે દૃશ્યો કેદ થયા હતા તે અન્ય કોઈ ચેનલ કે યૂટ્યુબર પાસે જોવા મળ્યા નહોતા. સમદીશે આ વિરોધ પ્રદર્શન પર બનાવેલા બંને એપિસોડને આશરે ૫૦-૫૦ લાખ વ્યૂઝ મળ્યા છે. અનેક લોકોએ આંદોલનના શ્રેષ્ઠ કવરેજ માટે સમદીશે સૌથી વધુ પ્રશંસા આપી છે.

જોકે, એટલું યાદ રાખવું જોઈએ કે તમામ પત્રકારોએ પોતાની ક્ષમતા અને સમજ પ્રમાણે શ્રેષ્ઠ પ્રયાસ કર્યો હતો. આ ઉપરાંત 'રેડ માર્ક', નવી ઊભરી રહેલી 'પીક ટીવી', 'જિસ્ટ'ના મેધા યાદવ અને 'બીબીસી હિન્દી'ની યૂટ્યુબ ન્યૂઝ ચેનલના

પ્રજાના પ્રશ્નો અને લોકોના અવાજને પ્રાધાન્ય આપવાને બદલે આ મીડિયાએ સરકારને પ્રાથમિકતા આપી અને તેના બચાવનું વલણ અપનાવ્યું

વપરાશકર્તાઓની સંખ્યા આશરે ૧૮ કરોડ હતી, જે ૨૦૨૪ સુધીમાં વધીને ૬૫ કરોડ થઈ ગઈ. આ અંગે ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થી મુકેશ યાદવે સંશોધન કર્યું છે. તેમના અભ્યાસ મુજબ ચાળીસ વર્ષ સુધીના વયજૂથમાં આવતા લગભગ ૭૦ ટકા લોકો યૂટ્યુબ જુએ છે અને તેઓ સરેરાશ રોજ ૩.૨ કલાક યૂટ્યુબ પર વિતાવે છે. આ સમગ્ર ચિત્ર પરથી સમજાય છે કે યૂટ્યુબ ન્યૂઝ ચેનલો આજે દર્શકોમાં કેમ લોકપ્રિય બની છે. મોટા કોર્પોરેટ ગૃહોના હાથમાં ટેલિવિઝન ન્યૂઝ ચેનલોની માલિકી ગયા પછી પત્રકારોનો સ્વતંત્ર અવાજ સતત દબાતો

ગયો. સ્થિતિ એવી બની કે માલિક કે તંત્રી જે નક્કી કરે તે પ્રમાણે જ પત્રકારોએ બોલવું પડતું. કોઈ ઘટનાને કેવી રીતે રજૂ કરવી તે પણ સ્ટુડિયોમાં જ નક્કી થઈ જતું. પરંતુ ડિજિટલ મીડિયાએ પત્રકારોનો અવાજ ફરી બુલંદ કર્યો. હાલના 'કોકોય જનતા પાર્ટી'ના આંદોલનમાં લોકોમાં સૌથી વધુ લોકપ્રિય બનેલી યૂટ્યુબ ચેનલોમાં 'ન્યૂઝ પિંચ'નું નામ અગત્યનું છે. આ ચેનલના સ્થાપક બે અનુભવી યુવા પત્રકારો અભિનવ પારિ અને સૌરભ ત્રિપાઠી છે. તેમણે પોતાના વિશે વધુ માહિતી આપવાને બદલે પોતાના ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ કર્યા છે. આજના મેઈનસ્ટ્રીમ મીડિયાની હોહા કરતાં તેમણે તથ્યોને સર્વોપરી સ્થાન આપવાની વાત કરી છે. આ આંદોલનમાં પણ 'ન્યૂઝ પિંચ' દ્વારા એ જ પ્રકારનું રિપોર્ટિંગ કરવામાં આવ્યું. ચેનલની ટીમ દિવસ-રાત જંતર-મંતર

હિન્દીની યૂટ્યુબ ચેનલનું રિપોર્ટિંગ પણ પ્રશંસનીય રહ્યું. યૂટ્યુબ પર પોતાની 'અનફિલ્ટર્ડ' ચેનલથી જાણીતા સમદીશે ભાટિયા પણ સમગ્ર વિરોધ પ્રદર્શન દરમિયાન મેદાનમાં હાજર રહ્યા હતા. તેમણે કરેલું બે દિવસનું

અનેક પત્રકારોએ પણ ઉત્તમ રિપોર્ટિંગ કર્યું હતું. સાર્થક ગોસ્વામી, સિદ્ધાંત મોહન, પ્રિયાંશી શર્મા, તનુશ્રી પારે, બબલુ સૈની, હર્ષ યાદવ, આર્યન મિશ્રા, શરદ શર્મા, ગજેન્દ્ર સિંહ, શ્યામ મીરા સિંહ અને શેક્સ તબરેઝ કાઝમીએ પણ સતત જંતર-મંતર પરથી રિપોર્ટિંગ કર્યું.

મીડિયા ખરેખર શું ભૂમિકા ભજવી શકે છે તેનું જીવંત ઉદાહરણ આ આંદોલનમાં જોવા મળ્યું. મીડિયા જેટલું વધુ સ્વતંત્રપણે બોલશે અને તથ્યોને પ્રાથમિકતા આપશે, તેટલી દેશની લોકશાહી વધુ મજબૂત બનશે.

ગેસરી

પીલ્સ

પેટનો ગેસ આકરો અપચો ખાટા ઓડોર

હવે નવા આકર્ષક પેકિંગમાં!

Gesari

Fast Relief

For Gastric Trouble

100 DISINTEGRABLE TABLETS

MINT BLEND

પરંપરાગત આયુર્વેદિક ઘટકોથી તૈયાર

સ્વાદિષ્ટ ચાવીને ખાવાની ગોળીઓ

જમ્યા પછી ગેસરી - પેટ રહે હળવું!

શ્રી નરનારાયણ આયુર્વેદિક હાર્મસી

1948થી આયુર્વેદમાં વિચારપત્ર નામ - ૬

An ISO 9001 - 2015 & GMP Certified Company

For Inquiry : 94281 09072